

Nhạc sĩ Song Ngọc trong lòng các ca nhạc sĩ

Trần Thiện Huy/Người Việt

Nhạc sĩ Song Ngọc và ca sĩ Giang Tỷ. (Hình: Giang Tỷ cung cấp)

WESTMINSTER, California (NV) – Nhạc sĩ Song Ngọc ra đi vào lúc 9 giờ 30 tối Chủ Nhật, 14 Tháng Mười, 2018, tại thành phố Houston, Texas, vì bạo bệnh. Đám tang ông được mọi người chứng kiến mô tả là âm thầm, như những tháng ngày ông nằm trên giường bệnh, không muốn làm rộn đến thân hữu.

Nhạc sĩ Song Ngọc, sinh năm 1943 ở Long Xuyên, tên thật Nguyễn Thương Ngọc, là một cựu sĩ quan thâm niên của Quân Đội VNCH. Ngoài bút hiệu Song Ngọc, ông còn lấy tên Hàn Sinh, Nguyên Hà, Hoàng Ngọc Anh, Anh Tuyển cho các sáng tác của mình.

Lúc sinh tiền, Song Ngọc định cư tại Houston, nên các ca nhạc sĩ ở Orange County thường có quan hệ “viễn liên” với ông là chủ yếu.

Ca sĩ Thế Sơn, người trình diễn rất nhiều bản nhạc của ông, kể lại: “Mỗi một bài hát của nhạc sĩ Song Ngọc mà Thế Sơn nhận lãnh trách nhiệm trình bày, chẳng hạn như bài ‘Tiền,’ ‘Chuyện Người Đàn Bà Ngàn Năm Trước,’ hay ‘Tình Muộn’.... thì ông đều gọi điện thoại từ Houston qua dặn dò Thế Sơn rất kỹ lưỡng trước khi thu âm bằng một tình cảm anh em thật thân tình.”

Trong ký ức của ca sĩ Thế Sơn, “ông là một người bộc trực, tánh tình rất vui vẻ, bình dân tuy có đôi lúc nóng tánh. Và dĩ nhiên là ông rất đam mê sáng tác cho đến tận những năm tháng cuối đời.”

Danh ca Lệ Thu chỉ gặp nhạc sĩ Song Ngọc vài lần khi hát cho chương trình ca nhạc do ông tổ chức ở Las Vegas, Nevada. Bà nhớ về ông như một người dễ thương với tất cả mọi người.

Du ca chi bảo Diễm Chi gần như sắp khóc khi nhắc đến cố nhạc sĩ “hiền lành, dễ thương.” Bà kể, cố nhạc sĩ với bà không có nhiều duyên âm nhạc, dù hai người cùng hoạt động trong lãnh vực này. Lần đầu gặp mặt, dù biết bà chưa từng bao giờ hát nhạc của ông, như ông nói, nhưng ông vẫn nồng nhiệt đón tiếp như người bạn lâu năm vì mỗi duyên văn nghệ. Từ đó, hai gia đình đã trở thành thân thiết và bà từng được nhiều lần đón tiếp tại nhà ông, cả bên Houston lẫn Las Vegas.

Lần duy nhất bà hát nhạc Song Ngọc là khi ông nhờ bà hát một bài ông vừa sáng tác để thu làm mẫu cho các ca sĩ trung tâm Thúy Nga. Bà trình diễn được bài đó sau 5 phút chuẩn bị, vì theo lời bà, nhạc của ông viết rất dễ hát..

Con gái của bà và của nhạc sĩ Song Ngọc cũng trở thành bạn thân của nhau từ mỗi quan hệ của cha mẹ. Đem được tin ông mất, bà Diễm Chi thao thức mãi không ngủ, trong lòng vô cùng ân hận vì đã không có dịp gặp mặt ông lần cuối. Được phóng viên Người Việt hỏi cảm tưởng chung về ông như một nhạc sĩ, bà chỉ nói “Ông là một người rất tài hoa,” rồi nghẹn lời.

Ca nhạc sĩ Hoàng Tường là người thường được Song Ngọc giao cho hát thử mỗi khi ông xong bài hát mới. Đã 20 năm Hoàng Tường không còn sinh hoạt gần gũi Song Ngọc sau khi cố nhạc sĩ dời nhà về Las Vegas, nhưng ông vẫn nhớ rõ hình ảnh Song Ngọc như một người anh em vui tính, hiền hòa, thân thiện. Ông kể rằng Song Ngọc sáng tác nhanh và đầy đam mê, ngồi một lát bên điều thuốc là xong một bài hát.

Mọi người vẫn nhớ đến Song Ngọc như một nhạc sĩ tình ca, nhưng ít ai biết ông từng viết nhạc hành khúc cho đoàn thể. Ca sĩ Giang Tỷ, đại diện cho nhóm Anh Thư Thiện Nguyễn ở Houston, cho biết nhóm đang chuẩn bị cho buổi trình diễn dự trù cho ngày 18 Tháng Mười Một, trong đó sẽ hát hai bài Song Ngọc viết cho nhóm thì được tin ông qua đời.

Giang Tỷ kể rằng qua một người bạn làm việc cho Song Ngọc, chị và nhóm Anh Thư đã gặp ông để xin ông giúp phổ nhạc cho một bài thơ. Ông cho biết đã nghe tên nhóm từ lâu và muốn gặp mặt vì ủng hộ tinh thần hậu duệ VNCH của nhóm.

Ông đã lục lọi khắp nhà tìm lại tất cả những bản nhạc của mình, giao cho nhóm và cho phép nhóm sử dụng bất cứ lúc nào không cần xin phép. Quan trọng hơn cả, ông đã sáng tác cho nhóm hai bài “Anh Thư Thiện Nguyễn Hành Khúc” và “Anh Thư Thiện Nguyễn Hùng Ca,” nhưng căn dặn nhóm không cần phải nhắc công của ông với người khác làm gì.

(Trần Thiện Huy)

NHẠC SĨ SONG NGỌC

Nhạc sĩ Song Ngọc sinh năm 1943. Tên thật Nguyễn Ngọc Thương. Qua đời ngày 14 tháng 10, 2018.

Định cư tại Houston Texas.

Viết nhạc từ năm 1957 dưới bút hiệu SONG NGỌC, HÀN SINH, NGUYỄN HÀ, HOÀNG NGỌC ANH, ANH TUYẾN.

Đã xuất bản trên 100 ca khúc.

Những sáng tác tiêu biểu nhất: Mưa Chiều, Bùng Sáng, Tiễn Đưa, Chúng Mình Ba Đứa, Một Chuyến Bay Đêm, Hợp Mặt Lần Cuối, Xin Gọi Nhau Là Cố Nhân, Thư Cho Vợ Hiền, Nó Và Tôi, Chuyện Tình Bé Nhỏ, Tình Yêu Như Bóng Mây..v.v...

Vào đầu năm 1960, một trong những bài hát rất thịnh hành vào thời đó, tới phòng trà, đại nhạc hội hay phụ diễn tân nhạc đều nghe:

Người về chiều nay hay đêm mai

Người sắp đi hay đã đi rồi

Muôn vì hành tinh rung rung

Lung linh trên thềm ga vắng...

Ngay cả những ban nhạc tài tử trong các phường chung quanh thành phố, các bạn trẻ cũng cất tiếng hát ca vang. Bài hát thật nhẹ nhàng thơ mộng, trải dài trong quần chúng như một cơn gió nhẹ nhưng vô cùng mãnh liệt.

Bài thơ thật hay của thi sĩ Nguyên Sa, được nhạc sĩ trẻ Song Ngọc (18 tuổi) biến thành bài hát, vừa tung ra đã được hoan nghênh chào đón, trong giới văn nghệ cũng như ngoài quần chúng thưởng ngoạn.

Tuy còn trẻ, nhưng trước đó Song Ngọc đã đặt một số bài nhạc cho các đài phát thanh. Năm 1959, Anh đánh trống trong ban nhạc Dân Nam, lúc đó thần đồng Kiều Oanh (em gái Song Ngọc) đương trình diễn trên sân khấu Dân Nam và rất nổi tiếng. (Một số Ca Sĩ, Nhạc Sĩ sinh năm 1942: Song Ngọc (Nguyễn Ngọc Thương), Lê Uyên Phương (Nguyễn Văn Lộc) Trần Thiện Thanh (Nhật Trường), Sỹ Phú, Vô Thường...)

Nương theo đà thành công với bài hát "Tiễn Đưa" thơ Nguyên Sa, nhạc Song Ngọc, anh tiếp tục viết thật nhiều trong giai đoạn này, trong khoảng 15 năm từ 1960 đến 1975, Song Ngọc đã sáng tác trên 150 bài hát, trong đó có những bài, đã được rất nhiều người ưa thích như Mưa Chiều, Chiều Thương Đô Thị, Bùng Sáng (do ban Hợp Ca Thăng Long trình bày). Chúng mình 3 đứa, Một Chuyến Bay Đêm, Thư Cho Vợ Hiền, Xin Gọi Nhau Là Cố Nhân... v.v... . Đặc biệt trong thời gian thụ huấn lớp sỹ quan cao cấp tại Đà Lạt, Song Ngọc đã có bài vô cùng thơ mộng về thành phố sương mù, một tình yêu nhẹ nhàng như sương khói, long lanh như nước trên hồ Xuân Hương, một trong những ca khúc viết về Đà Lạt thật hay, thật buồn, nhẹ nhàng và thấm thiết "Tình Như Bóng Mây";

Rời mai tôi sẽ xa Đà Lạt

Thành phố này xin trả lại cho Em...

Một số nhạc sỹ thường đặt nhạc cùng một tiết điệu, riêng Song Ngọc viết nhạc với nhiều tiết điệu, hoàn cảnh, tâm tình khác nhau. Anh tâm sự "Tôi ưa đi lang thang như một nhạc sỹ giang hồ, mỗi lần có hoàn cảnh thường đi khắp đó đây, ngoài ra thì cũng đi nhiều nơi vì công tác. Nơi đâu cũng có vẻ đẹp riêng, nơi thôn quê bát ngát, trăng thanh dịu dàng, chốn đô thành thì nhộn nhịp, tưng bừng. Tới vùng chiến tranh thì súng đạn tơi bời, bao nhiêu đau khổ, người bạn vừa gặp nhau, chuyện chưa nói hết thì anh ta đã chết. Vì đời gian truân, lẩn lộn, nên mỗi khúc nhạc đều mang riêng hình ảnh đặc biệt của nó".

Qua Mỹ năm 1975, đời Song Ngọc cũng giống như trong tác phẩm của Anh, rất nhiều màu sắc, thật nhiều khuôn mặt. Khởi đầu Anh là chuyên viên địa ốc (vẫn giữ nghề và môn bài cho tới nay) đầu tư, làm Chủ hơn 10 tiệm "Chạp Phô Mỹ" rồi mở Chợ, Nhà Hàng, hiện nay làm chủ "Quán Trọ" Bear Creek Inn với trên 100 phòng. Làm bầu "Show" ca nhạc, mỗi năm tổ chức trên 20 lần.

Buổi sáng gặp anh, rõ rệt là một nhà thương gia xuất sắc, tính toán. Khi mặt trời xế bóng, con người thương mại để lại trong văn phòng. Trở lại căn nhà rộng thênh thang, khi nắng chiều còn vương nhẹ trên những cành thông trước cửa, tay cầm cây đàn, với tâm hồn chính xác, thanh khiết nhất, những giòng nhạc ào ào tuôn ra.

Cho dù sau 20 năm miệt mài vì đời sống “bạo tàn, gay gắt” trên đất Mỹ, anh vẫn sáng tác trên 100 bài hát, có nhiều bài khi nghe thấy, nếu chưa được giới thiệu tên tác giả, thì không ai có thể nhận ra được người viết là Song Ngọc, vì mỗi bài đều có nhịp điệu, thể điệu, âm điệu khác hẳn nhau như: Đàn Bà, Người Đàn Bà Năm 2000, Hương Đồng Cỏ Nội (thơ của thi sỹ Nguyễn Bính), Tiền, Hà Nội Ngày Tháng Cũ...

Gặp anh vào sáng ngày 15 tháng 5 năm 2001, nhân tiện hỏi Anh về vài vấn đề trong tân nhạc Việt Nam.

Hỏi: Xin anh cho biết, phải mất bao thời gian để hoàn thành một bài Nhạc?

Song Ngọc: Không thể nào có thời gian quy định cho việc hoàn tất một bài Nhạc. Có nhiều khi ý nhạc và lời cuộn cuộn trong lòng, phải viết ra không là Chết. Sau đó mất chừng vài tuần liên tiếp, sửa chữa và hoàn thành. Có nhiều bài đã làm xong, không ưng ý, cất vào tủ, ít lâu sau, lại mang ra sửa tới, sửa lui, đôi khi hơn một năm sau mới hoàn tất.

Hỏi: Còn bên Việt Nam, chỉ trong một thời gian mà anh đã sáng tác trên 200 bài.

Song Ngọc: Bên Việt Nam, việc chính của tôi là viết Nhạc, khi vào quân đội, trông coi ban văn nghệ, có nhiều thời gian. Ngoài ra là vấn đề phổ biến. Khi một bản nhạc đã hoàn tất, nhờ một ca sĩ trình bày trên đài phát thanh hay thu Tape, khi nghe lại bài hát của mình, tạo ra nhiều hứng thú, sáng tác dồi dào hơn. Bên Mỹ thì ban ngày phải “đi cày” lo kiếm sống, chỉ còn lại buổi chiều và ban đêm, viết xong 1 bản nhạc, phải gửi đi cho các Ca Sĩ, không có phương tiện phát thanh, thu Tape cũng mất một thời gian, lâu lắm mới nghe lại tác phẩm của mình, nên cảm hứng thường gián đoạn.

Hỏi: Xin anh cho biết, sự khác biệt về Tân Nhạc Việt Nam, trước năm 1975 và bây giờ.

Song Ngọc: Trước năm 1975, giới Nhạc Sĩ cũng như người dân Việt Nam, sống trong hoàn cảnh chiến tranh, đều cùng nhau mang chung niềm âu lo trong đời sống cũng như xã hội. Những biến chuyển thời cuộc liên tục dồn dập tạo nên những cảm xúc liên quan đến con người và thân phận ... Do vậy, phải nói đa số tác phẩm văn chương, âm nhạc, đều tạo nên bằng những rung cảm từ “Trái Tim”.

Sau 75, tức là ra nước ngoài. Tiêu biểu những sáng tác tại nước Mỹ, nhất là các nhạc sỹ trẻ tuổi, thường hay thiếu vắng chất liệu “Quê Hương”, ngoài ra đời sống xứ người gò bó, thời gian chật hẹp. Người nhạc sỹ không đủ thời gian, nguồn cảm hứng quá nhiều chi phối, bởi đời sống áo cơm, do vậy sự rung động trong tác phẩm có phần lạc điệu. Tuy nhiên, bù lại thì “kỹ thuật” có phần cao hơn, vì đời sống văn minh hiện nay là Computer, máy móc tối tân, phương tiện tra dồi.

Tóm lại có thể nói gián dị như thế này: “Trước 75 “viết Nhạc bằng trái Tim”. Sau 75 “viết Nhạc bằng Kỹ Thuật”. Tuy nhiên dù bằng kỹ thuật hay trái tim, cũng tham dự dù nhiều hay ít vậy.

Riêng âm nhạc Việt Nam từ trong nước sau 75, tôi thích một số ca khúc ca ngợi tình tự quê hương, vì lẽ đó là chất liệu mà người nhạc sỹ tại quê nhà đang được thừa hưởng .

Hỏi: Anh cho biết sự giá trị của hai loại nhạc đó.

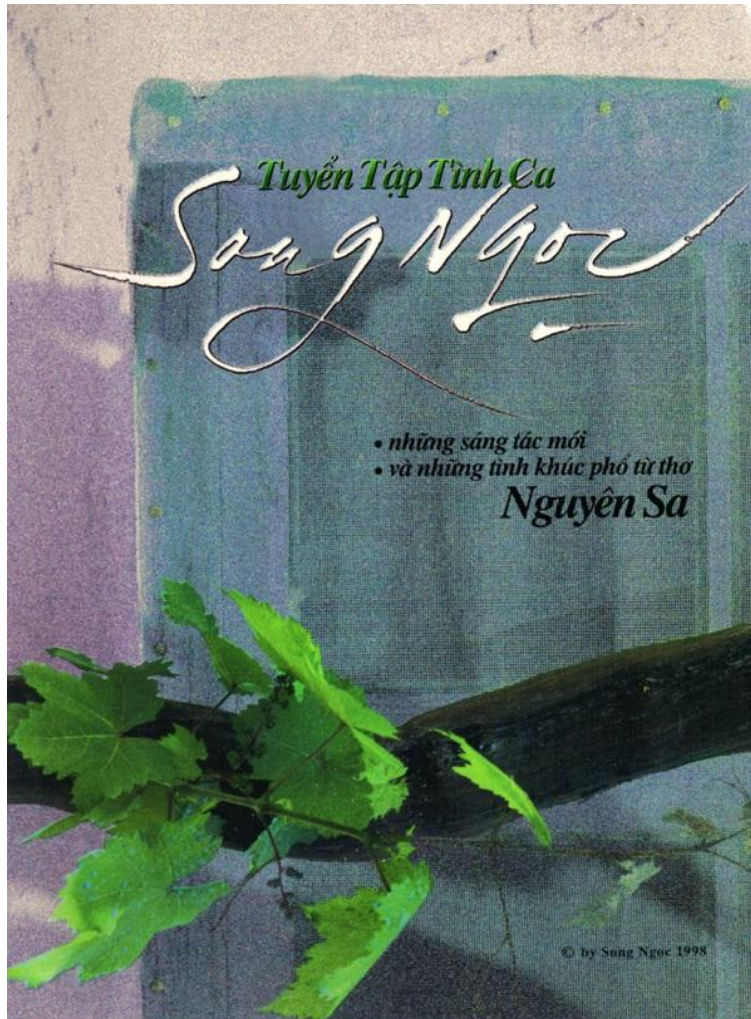
Song Ngọc: Nhạc nào cũng hay, riêng nhạc viết bằng Trái Tim thì dễ đi vào trái tim người nghe hơn.

Hỏi: Anh cho biết về giá trị văn chương của nhạc tiền chiến và bây giờ.

Song Ngọc: Nhạc tiền chiến (trước năm 1945) cũng như nhạc bây giờ và mai sau, lúc nào cũng có những bài sau này được mọi người ghi nhớ, chắc chắn là phải hay. Về kỹ thuật, con người mỗi ngày một tiến, theo quy trình thời gian và sự sáng tạo của con người. Riêng trong địa hạt văn chương thì không theo quy định đó, thời gian nào thì tâm hồn cũng sáng tạo như nhau. Có một bài thơ đã được làm 600 năm nay, mà văn chương hùng tráng còn vang dội tới ngày nay và mãi mãi: Bài Bình Ngô Đại Cáo của đức Ông Nguyễn Trãi (1380-1442) đã sáng tác năm 1428 sau khi quân xâm lược Trung Hoa (nhà Minh) phải lên đường về nước. Cũng như áng văn chương tuyệt tác của cụ Nguyễn Du (chuyện Kiều) đã có từ hơn 200 năm nay, hiện giờ vẫn còn lung linh trong đời sống Việt Nam.

Song Ngọc, Dòng Nhạc Của Một Thời Để Nhớ

**** Vương Trùng Dương ****

Năm 1955 Bảo An Đoàn được thành lập, trực thuộc Phủ Tổng Thống, ông Tôn Thất Trạch làm Tổng Giám Đốc (Năm 1964, Bảo An Đoàn đổi tên thành Địa Phương Quân, Nha Tổng Giám Đốc Bảo An đổi tên thành Bộ Chỉ Huy Trung Ương, sau đó là Bộ Tư Lệnh Địa Phương Quân & Nghĩa Quân).

Bảo An Đoàn mỗi tỉnh có Đội Văn Nghệ (võ trang tuyên truyền, sau này giống như đơn vị Chính Huấn trong ngành Chiến Tranh Chính Trị và Trung Đội Chính Huấn của Đại Đội CTCT ở Tiểu Khu). Đội Văn Nghệ của Bảo An Đoàn lúc đó quy tụ “văn nghệ sĩ” địa phương. Cậu bé Nguyễn Ngọc Thương, có năng khiếu và đam mê âm nhạc từ nhỏ nên được những người thân trong gia đình ở Đội Văn Nghệ hướng dẫn thêm, chơi được vài nhạc cụ và ca hát.

Khi học trung học ở trường Tân Thịnh, Sài Gòn, cậu bé đã có vốn liếng về nhạc lý nên “tập tành” sáng tác. Năm 1958, nhạc phẩm đầu tay Mưa Chiều, thể điệu Valse:

*“Mây vương vài cơn gió gieo buồn
Hạt mưa rớt trên đường
Chiều dâng bao niềm thương
Quanh co đường đi vắng tiêu điều
... Lòng thương nhớ nhau nhiều*

*Người phương xa giờ đâu
Mưa rơi còn rơi mãi trong đời
Thì chấp bến chia phôi
Cho hoa lòng ấm vui”.*

Ca khúc đầu tay với bút hiệu Song Ngọc là ghép chữ lót của anh và người bạn gái do người anh đặt cho.

Và, tiếp nối với hai nhạc phẩm Bừng Sáng, Tiễn Đưa.

Anh cho biết: “Tôi xuất thân từ một gia đình trung lưu ở Miền Nam VN. Chào đời tháng 12 năm 1943. Ngoài tôi theo đuổi âm nhạc, em gái tôi cũng là kịch và ca sĩ Kiều Oanh cộng tác với ban Kim Cương... Tôi đến với âm nhạc từ thuở còn thơ ấu. Năm, sáu tuổi đầu đã tập tễnh với cây đàn madoline... Nhạc phẩm Mưa Chiều đầu tay đã được đài phát thanh chọn hát nhiều lần qua những giọng ca hàng đầu thời ấy như: Thái Hằng, Thái Thanh, Minh Trang, Ánh Tuyết, Kim Tước, Châu Hà... Rồi được nhà xuất bản Tinh Hoa Miền Nam lý mua bản quyền xuất bản cùng năm”.

Bước vào thập niên 1960, qua các nhạc phẩm trữ tình, nhạc sĩ Song Ngọc đã góp mặt trong giới nghệ sĩ ở Sài Gòn.

Bài thơ Tiễn Biệt của Nguyên Sa sáng tác năm 1954 ở Paris:

“Người về đêm nay hay đêm mai
Người sắp đi chưa hay đi rồi
Muôn vị hành tinh rung nhè nhẹ
Hay ly rượu tàn run trên môi
... Người về lòng tôi buồn hay lòng tôi vui
Áo không có màu nên áo cũng chưa phai
Tôi muốn hỏi thăm người rất nhẹ:
Tôi đưa người hay tôi đưa tôi?”

Năm 1961 Song Ngọc phổ thành ca khúc Tiễn Đưa với điệu Slow Rock

*“Người về chiều mai hay đêm nay
Người sắp đi hay đã đi rồi
Muôn vị hành tinh rung rung
Lung linh thêm ga vắng
... Mà người về nơi đâu nơi đâu
Tàu vẫn đi nên vẫn có người đợi chờ
Sương lạnh nhẹ rơi trên vai
Trăm con tàu trăm lối
Tôi đưa người hay đưa tôi!”*

Ca khúc này được nhà xuất bản Diên Hồng ấn hành, các ca sĩ tên tuổi trình bày, nhiều người ái mộ nên được thịnh hành.

Trong bài viết về Nguyên Sa của tôi đăng trên tờ Thế Giới Nghệ Thuật, tháng 4 năm 1998 (sau này ấn hành trong cuốn Văn Nhân & Tình Sử), có nhắc đến trường hợp này:

“Đây là bài thơ đầu tiên được phổ thành ca khúc. Trả lời phỏng vấn với Anh Vân (Lê Ngọc Ngoan), Song Ngọc cho biết: “Năm 1961, lúc ấy tôi mới 18 tuổi, do một tình cờ tôi phổ nhạc bài Tiễn Biệt của Nguyên Sa. Tôi có được bài Tiễn Biệt do một người bạn gái chép tặng. Tôi đã rung cảm với Tiễn Biệt và phổ thành ca khúc Tiễn Đưa. Sau đó được biết thi phẩm Tiễn Biệt là của ông Nguyên Sa, tôi tìm đến anh Nguyên Sa, lúc đó nhà anh tại đường Pasteur Sài Gòn.

... Sau khi trình bày tự sự, tôi còn nhớ anh Nguyên Sa đã nói: “Lần sau, trước khi phổ thơ của ai, cậu nhớ xin phép trước rồi sẽ phổ nhé!”... Trước lúc ra về tôi bạo dạn hỏi: “Thưa anh, anh có cho phép em ghi tên anh vào nhạc phẩm này không?”. Ông Nguyên Sa trả lời cụt gùn: “Thôi, khỏi”.

Không ngờ Tiễn Đưa sau đó đã một thời được quần chúng yêu chuộng. Khi được nhà xuất bản Diên Hồng phát hành, Tiễn Đưa đã ghi tên tác giả – Thơ: Nguyên Sa, phổ nhạc Song Ngọc, mặc dù ông Nguyên Sa đã bảo “Thôi, khỏi...” (VN & TS).

Bài thơ Paris của Nguyên Sa:

*“Mai tôi ra đi chắc trời mưa
Tôi chắc trời mưa mau
Mưa thì mưa chắc tôi không bước vội
Nhưng chậm thế nào cũng phải xa nhau...”
Song Ngọc phổ thành ca khúc Mai Tôi Đi.
“Mai tôi đi chắc trời giăng mưa lũ
Mưa thì mưa chắc tôi không bước vội
Nhưng chẳng thế nào
Mình cũng sẽ xa nhau, mình cũng sẽ xa nhau
... Mai tôi đi chắc rằng sông Seine nhớ
Nhưng dù sao nhớ nhưng rồi sẽ mờ
Muôn vạn u sầu rồi cũng sẽ xa nhau
Mình cũng sẽ xa nhau”.*

(Nhạc sĩ Anh Bằng cũng phổ bài thơ này với tựa đề Mai Tôi Đi vào năm 1998).

Song Ngọc vui tính và hay bông đùa, khi tôi gọi lại câu chuyện trên, anh cho biết, lúc đó mình là học sinh, mới sáng tác, Nguyễn Sa là giáo sư Triết nên “hai phương trời cách biệt” sau này cũng sinh hoạt văn nghệ với nhau, ông thầy đeo một bông mai, mình có ba cái nhưng vẫn “kính nhi viễn chi”.

Dấn thân vào bước đường nghệ thuật (và cả cuộc sống), Song Ngọc theo lời anh chia sẻ với tôi, tuy là Công Giáo nhưng anh anh dùng chữ “duyên, cơ duyên” trong nhà Phật trên con đường nghệ thuật, thể hiện đức tính khiêm nhường của người nghệ sĩ, tài hoa do người khác nhận định. Vì vậy, sáu thập niên qua, anh đã sáng tác hơn ba trăm ca khúc (theo anh còn một trăm ca khúc chưa ấn hành và phổ biến), với các bút hiệu khác như: Hàn Sinh, Hoàng Ngọc Anh, Anh Tuyền, Nguyễn Hà. Trước năm 1975 đã thực hiện 5 băng nhạc Song Ngọc:

Chuyện Tình & Kỷ Niệm
Những Ngày Xưa Yêu Dấu
Hoa Bướm Ngày Xưa
Tình Yêu & Xa Cách
Mùa Xuân Hạnh Phúc

Trong các nhạc sĩ mà anh thụ giáo có nhạc sĩ Nghiêm Phú Phi (1930-2008). Với nhạc sĩ Nguyễn Hiền (1927 – 2005) cùng sinh hoạt, quen biết nhau, ca khúc Hoa Bướm Ngày Xưa của Nguyễn Hiền phổ thơ Thanh Nam rất nổi tiếng, có lẽ sự thân tình này, anh dùng tựa đề này cho băng nhạc (viết lên điều này để tránh sự ngộ nhân vì

sao lấy ca khúc nổi tiếng của nhạc sĩ thành danh). Trong tuyển tập Song Ngọc – Những Tình Khúc Thi Ca Muôn Thuở, Nghiêm Phú Phi viết: “Tôi nhiệt liệt ngợi khen nhạc sĩ Song Ngọc về tài năng cũng như nhiệt tình sáng tác của anh... Từ bản nhạc Mưa Chiều nhịp luân vũ, sáng tác đầu tay của Song Ngọc năm 1958 khi còn ở nước nhà, tôi đã nhận diện được chỉ dấu ở một người nhạc sĩ có thực tài đầy triển vọng tương lai. Nhận xét đó quả thật không sai, nếu nhìn về quá trình mấy chục năm sáng tác viết nhạc của Song Ngọc”.

Nhạc phẩm đầu tay lúc Song Ngọc mới 15 tuổi được vị thầy từng là Giám Đốc Trường Quốc Gia Âm Nhạc & Kịch Nghệ Sài Gòn nhận xét như vậy thể hiện tài năng về âm nhạc của Song Ngọc.

*

Giữa năm 1962, người bạn thân Tô Xuân Trữ rủ rê Song Ngọc nhập ngũ khóa 14 ở Trường Bộ Binh Thủ Đức. Ra trường phục vụ tại Tiểu Đoàn Tâm Lý Chiến Dân Sự Vụ (sau này đổi thành Chiến Tranh Chính Trị), Đài Phát Thanh Quân Đội (chương trình Lính & Tình Thương). Chủ trương chương trình tạp diễn Song Ngọc ở Đài Truyền Hình Việt Nam và cuối cùng làm Trưởng Khối CTCT ở Tổng Y Viện Cộng Hòa. Với môi trường thuận lợi nên có nhiều thời gian để sáng tác. Trước tháng 4 năm 1975, có cơ duyên, gặp được chuyến bay rời khỏi Việt Nam và được định cư tại Hoa Kỳ. Song Ngọc cũng đam mê về kinh doanh từ trong nước, anh bước vào thương trường ngay từ thời gian đầu nơi xứ người, thuận lợi, thành công rồi thất bại nhưng vì đam mê và kiên trì nên gây dựng lại cơ nghiệp cho đến nay cùng với công việc sáng tác nhạc.

Viết về ca khúc của anh, với nhiều thể loại bao quát không thể liệt kê hết nên đề cập vài ca khúc liên quan đến đời lính như Kỷ Niệm Ngày Nhập Ngũ, Chiều Thương Đô Thị, Chúng Mình 3 Đứa, Một Chuyến Bay Đêm, Người Ra Vùng Hỏa Tuyến (Nguyên Hà), Lính Thành Phố... mà trong thời chinh chiến đã gần gũi với chiến hữu.

Ca khúc Kỷ Niệm Ngày Nhập Ngũ
*“Ngày tôi nhập ngũ, già từ tuổi học trò
Có người em gái nhỏ đưa tôi rời xa thành phố
Tôi ra đi vì yêu thương lên tiếng gọi
Nghìn ưu tư xin gửi lại cho người nhớ người thương.*

...

*Quê hương ơi, giùm thương cho anh lính trẻ
Từ nay chân đi khắp nẻo câu chuyện lòng nhớ lại thôi”.*

Nhạc sĩ Hoài Linh (1920 – 1995) hoạt động trong đoàn văn nghệ Vì Dân (thuộc Nha Cảnh Sát Quốc Gia) dưới quyền điều khiển của nhạc sĩ Nguyễn Văn Đông. Song Ngọc quen thân với Hoài Linh trong thời gian sinh hoạt trong đoàn văn nghệ này. (Ngày 30 tháng 4 năm 1995, Hoài Linh qua đời ở Sài Gòn vì bị bại liệt bởi tai biến mạch máu não). Hoài Linh có sở trường đặt lời cho ca khúc. Và, Song Ngọc lại có cái duyên qua các nhạc phẩm sáng tác với lời nhạc của Hoài Linh: Chiều Thương Đô Thị, Chúng Mình Ba Đứa, Chuyện Buồn Năm Cũ, Chuyện Từ Biển Khơi, Đêm Không Còn Buồn, Giờ Xa Lắm Rồi, Gửi Người Chưa Quen, Một Chuyến Bay Đêm, Mùa Hoa Tạm Biệt, Năm 17 Tuổi...

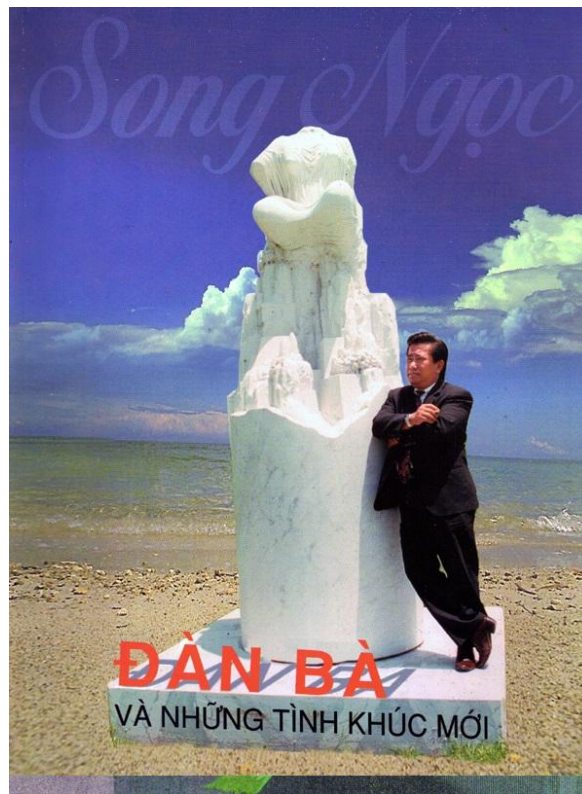
Ca khúc Chiều Thương Đô Thị:

*“... Thôi nhé tôi đi.. áo vương bụi đường
Nhớ đêm phố phường... người ơi lúc đèn buồn
Đừng ngăn gió vào thu... để rơi lá vàng khô
Reo khúc quân hành... đưa tiễn người chinh phu
... Đêm nay tôi nhớ đến anh... mơ về kinh thành
Những chiều gió lộng... ta đi trong lòng phố vắng*

Tâm tư qua làn khói trắng
Mưa rơi ướt hai mái đầu
Chuyện mình ai biết mai sau
Để hôm nay ngồi đây
Trời biên khu nhiều mây
Chờ trăng thanh... lên cao viết tâm tình
Chuyện người trai chốn xa
Và người đi chiến đấu... vẫn chờ đợi nhau”

Ca khúc Chúng Mình Ba Đứa của Song Ngọc với lời của Hoài Linh như lời gửi tặng khi bước chân vào quân trường:

“... Mình có ba người
Mà kiếp sống buông trôi
Đứa này ở ven trời
Thì đứa khác ra khơi,
Hợp xong lại tan
Trong giây lát xa không đành
Thế mới thương đời lính
... Chia tay thế là đường ai nấy đi
Cũng là màu xanh chiến y”.

Tác phẩm Vol de Nuit (1931) của Saint-Exupéry được dịch Việt ngữ Bay Đêm giữa thập niên 60 rất ăn khách vì hình ảnh “Bên dưới đôi cánh bay, những quả đồi đã rạch sâu thành đường xé nước thắm màu trong ánh vàng ban chiều. Đồng nội rạng rỡ ánh sáng, sáng kéo dài đến bất tận: ở đất nước này đồng nội không khi nào ngừng hắt lên ánh vàng, cũng như vào lúc tàn đông, chúng không khi nào ngừng hắt lên màu trắng tuyết...”.

Ca khúc Một Chuyến Bay Đêm (Tâm Sự Cánh Bằng) lời ca trữ tình với hình ảnh xa xưa:

“Giữa lòng trời khuya muôn ánh sao hiền

*Người trai đi viết câu chuyện Một Chuyến Bay Đêm
Cánh Bàng nhẹ mơn trên làn gió
Đời ngây thơ xưa lại nhớ, lúc mình còn thơ
Nhìn trời cao mà reo mà mơ ước như điều để níu áo Hằng Nga ngồi bên dãy Ngân Hà
Giờ sống giữa lưng trời đôi khi nhớ chuyện đời mỉm cười thôi.
Đêm nay chuyến bay trời xanh như màu áo
Đường Minh Đế nhân du thăm Tinh cầu
chạnh thương hai đứa giờ gối súng nơi nào lâu lắm chẳng gặp nhau
Bạn bè dù cách xa nào khuấy
Tình nàng chưa nói nhưng mà say
Giai nhân hồi khóe mắt em u hoài theo tìm trong chuyến bay”.*

Với thể điệu Boléro thông dụng về nhạc lính nên đồng đội khi “chén tạc chén thù” khi ngất ngưỡng với nhau qua lời ca “tự chế” cho vui nổi xa nhà.

Qua lời chia sẻ của Song Ngọc qua cuộc phỏng vấn cho biết: “Tôi ưa đi lang thang như một nhạc sỹ giang hồ, mỗi lần có hoàn cảnh thường đi khắp đó đây, ngoài ra thì cũng đi nhiều nơi vì công tác. Nơi đâu cũng có vẻ đẹp riêng, nơi thôn quê bát ngát, trắng thanh dịu dàng, chốn đô thành thì nhộn nhịp, tưng bừng. Tới vùng chiến tranh thì súng đạn toí bời, bao nhiêu đau khổ, người bạn vừa gặp nhau, chuyện chưa nói hết thì anh ta đã chết. Vì đời gian truân, lẩn lộn, nên mỗi khúc nhạc đều mang riêng hình ảnh đặc biệt của nó”.

Vì vậy khi ở hậu phương ra vùng hỏa tuyến, Song Ngọc cảm tác với nhạc phẩm Người Ra Vùng Hỏa Tuyến:

*“Con gió nào đưa mình gặp nhau đây
Tay trong bàn tay trắng rưng ngủ say
Tôi anh đời lính chiến xa nhà
Gần nhau được có mấy lúc xa rồi
Như gió thoảng mây trôi
... Đêm chiến trường tôi bạn ngồi bên nhau
Mai thôi hành quân chim trời lại xa
Anh ra miền hoá tuyến xa vời
Còn tôi về nơi cuối gió chân trời
Thương phút này bên nhau”*

Trong thời lửa đạn, chinh chiến, là người lính, ai cũng mong cuộc chiến chấm dứt, tâm sự của Song Ngọc qua ca khúc Một Ngày Tàn Chiến Tranh cũng là ước mơ của mọi người:

*“ Nếu chiến tranh tàn anh đưa em về thăm lại vùng quê
Thăm lại thôn xưa xa từ khi lửa dầy binh biến
... Anh đưa em qua những vùng quê lửa binh lan tràn
Dấu đạn in mái tranh quê nghèo
Nương rẫy ngày nào xây chiến hào”*

Thế nhưng, cuộc chiến đấu bảo vệ tự do bị Đồng Minh bỏ rơi nên khi bị Cộng quân cưỡng chiếm thì ngày tàn cuộc chiến không có hình ảnh êm đềm đó mà là hình ảnh tang thương, tù tội!.

*

Song Ngọc có năng khiếu về phổ thơ qua nhiều ca khúc của anh. Trước đây tôi có viết về Hữu Loan với bài thơ Màu Tím Hoa Sim. Giữa thập niên 1960, bài thơ Màu Tím Hoa Sim bỗng nhiên sống lại qua dòng nhạc của Dzũng Chinh với Những Đồi Hoa Sim và Phạm Duy với ca khúc Áo Anh Sút Chỉ Đường Tà.

Song Ngọc sáng tác Màu Tím Hoa Sim, nhịp Habanara, Boléro. Lời ca viết gần sát theo dòng thơ của Hữu Loan. Bìa nhạc phẩm này với hình ảnh người lính VNCH cầm khẩu súng carbine quỳ bên ngôi mộ, và ca khúc qua tiếng hát Minh Hiếu trong Sóng Nhạc phát hành trước năm 1975 ở Sài Gòn. (Duy Khánh ở Cali, sáng tác Màu Tím Hoa Sim, nhịp Boléro...).

Trong tuyển tập Tình Ca Song Ngọc, ngoài hai ca khúc Tiễn Đưa và Mai Tôi Đi, có mười bốn bài thơ của Nguyên Sa được phổ nhạc: Ru Khúc Tháng Tám, Năm Ngón Tay, Cẩn Thiệt, Chiếc Hồ, Kỳ Diệu, Nga, Chuyến Tàu Tình Ái, Tôn Nữ Thanh Hằng, Phân Thân, Hãy Đưa Tôi Ra Bờ Sông, Đẹp, Chờ Người Không Hẹn Đến, Chim Về Biên Lớn, Ru Điều Trăm Năm.

Khi Song Ngọc ngó ý phổ thơ, Nguyên Sa không nói “Thôi, khỏi” mà viết khá dài dằng trong tuyển tập này “Song Ngọc là một thủy thủ. Cuộc đời với nhạc sĩ này là biển, âm nhạc là bến đỗ... Song ngọc không bao giờ phụ rẫy âm nhạc. Người thủy thủ đó không bao giờ bỏ đi biển biệt không kể tháng, không kể năm... Song Ngọc sống tận tình cho âm nhạc. Sáng tác buổi sáng. Sáng tác buổi chiều. Sáng tác ngày. Sáng tác đêm. Hơn một người tìm hiểu về Song Ngọc đã hỏi tôi làm việc nhiều như thế, vật lộn với đời gay go như thế làm sao sáng tạo? Thì đó, cởi bộ áo giang hồ, người thủy thủ trở về với bản ngã nghệ sĩ của mình sống tận tình trong bản ngã đó... Mỗi lần về bến là một lần sáng tạo, một lần khác biệt... Song Ngọc hoàn thành Những Tình Khúc Thi Ca Muôn Thuở. Thơ phổ nhạc đấy. Nhưng không phải chỉ một tác giả cũng không vài bài của vài tác giả. Song Ngọc mang vào nhạc ba thời kỳ thi ca trọn vẹn trong 41 bản nhạc...”. (Khi tôi viết bài này, liên lạc với anh, anh “khoe” đang phổ vài chục bài thơ và gởi vài ca khúc do Quang Tuấn trình bày để nghe).

Khi ở trong nước, một số bài thơ trữ tình đã được Song Ngọc phổ thành ca khúc nhưng thời gian ở hải ngoại, nguồn cảm hứng từ thơ đã đi vào tâm hồn, cảm nhận được lời thơ nên phổ rất nhiều ca khúc. Trong thời gian gần đây, Song Ngọc thích ý thơ của người bạn học ngày xưa: Trạch Gầm. Các bài thơ của Trạch Gầm được phổ nhạc như Hôn Nỗi Nhớ Quên, Thiếu Em Một Nụ Cười, Nói Với Người Tình Sau Cuộc Chiến, Một Ngày Của Ta, Gọi Tên Cha, Tạm Biệt Diệm Song (KBC 4100), Mưa Dài... Thơ Trạch Gầm là dấu chân người lính trong thời binh lửa, trong lao tù và tháng ngày đau thương sau “ngày tàn cuộc chiến”. Song Ngọc tuy không rơi vào hoàn cảnh đó nhưng cảm nhận từ dòng thơ của bằng hữu.

Ca khúc Hôn Nỗi Nhớ Quên:

*“Ta mang xác thân về ngang phố cũ
Không nhận ra mình người của phố xưa
Không dám quay nhìn lên khung cửa sổ
Phú Nhuận từng mòn hơi thở ước mơ
... Tóc đã hóa tro ôm người xa xứ
Cúi xuống đi em hôn những lời thề
Như con phố chiều nghiêng mình hôn bóng
Hôn dấu chân xưa đi mãi không về”
Lời chia sẻ trong Nói Với Người Tình Sau Cuộc Chiến
“Em thử cùng anh một ngày làm lính
Một ngày thôi em muốn chọn ngày nào
... Những người lính... tất cả còn rất trẻ
Đã ngủ yên vì... mơ ước thanh bình
... Em muốn nghĩ sao thì tùy em nghĩ
Anh vẫn thương đời lính hơn em”*

Tuổi trẻ, quê hương bị đánh mất nên Một Ngày Của Ta còn lại với hình ảnh:

*“Một ngày của ta trên tuổi hai mươi
Quê hương của ta khói lửa ngập trời
Cơm áo nhà binh ta vào cuộc chiến
Tìm lấy tự do bằng chính mạng người
... Một ngày của ta ở tuổi ba mươi
Ta mất quê hương... ta mất hết rồi*

*Bạn bè của ta có thằng tự sát
Bạn bè của ta có đứa ra khơi
Ta quấy thân từ từ Nam ra Bắc
Long Giao, Văn Bàn, Vĩnh Phú, Lào Cai
Ta gặp quê hương lưng tròng nước mắt
Thương xót cho ta thương xót mọi người”.*

*

Tôi biết Song Ngọc vào dịp Hè năm 1971, khi tôi về lại quân trường học khóa 3 Trung Cấp CTCT, lúc đó khóa Căn Bản CTCT có Song Ngọc sắp mãn khóa. Anh theo học như đi “nghỉ mát” vì theo truyền thống của quân trường, khi mãn khóa đều tổ chức đêm văn nghệ. Với sở trường, anh đảm nhận công việc này nên có nhiều ca sĩ đóng góp. Và, ca khúc Tình Yêu Như Bóng Mây nổi tiếng là kỷ niệm với hình bóng nào đó:

*“Rồi mai tôi sẽ xa Đà Lạt
Đồi núi buồn xin gửi lại cho anh
Và con đường mù sương giăng mắc
Hai đứa hôm nào lạnh buốt trong tình yêu
... Rồi mai tôi sẽ xa Đà Lạt
Thành phố chiều sương khói buồn riêng em
Còn bao điều sao anh không nói
Tôi cúi đầu từ giã Đà Lạt ơi!”*

Khánh Ly cũng ở Đà Lạt nên có lẽ ca khúc này hợp với nội dung của nhạc phẩm.
Là nghệ sĩ khi còn trẻ, dĩ nhiên có bao bóng hồng thấp thoáng. Nhưng đâu đó như bóng mây chỉ còn lại với cuộc tình chung thủy.

Năm 1966, Song Ngọc lập gia đình với cô học trò vừa tròn 16 tuổi. Người bạn đời đã cùng anh đi suốt cuộc hành trình. Sắp đến thời điểm anh và con cái tổ chức Lễ Vàng (tròn nửa thế kỷ) để tri ân người vợ, người mẹ đã sống bên nhau thì năm 2015, anh bị ung thư phổi và thận ở giai đoạn 1 nên chỉ cắt đi, không chemo (hóa trị). Anh cho biết khi chẩn đoán bị căn bệnh hiểm nghèo này, nỗi đau, lo lắng của người vợ hiền còn hơn bản thân anh và anh cảm thấy tình yêu thủy chung cả hai đã dành cho nhau thật cao đẹp. Tôi không biết về cuộc tình, riêng tư của anh nhưng qua vài ca khúc nói lên tình nghĩa phu phàng, ê chề “Tôi muốn quên đi loài người. Tôi ước mơ trong cuộc đời không có đàn bà” (Đàn Bà), nên đặt câu hỏi, và anh trả lời, nghệ sĩ cảm nhận tâm sự của người bạn ca sĩ nên sáng tác. Trong tuyển tập Đàn Bà & Những Tình Khúc Mới có ca khúc Đàn Ông “Ôi, đàn ông là loài tình công si. Ôi, đàn ông là mật ngọt hiểm nguy. Ôi, đàn ông là hẹn thề rồi quên, là thỏa mộng rồi xa, là vô vè, là trắng gió, phong ba?”. Tình đời, tình yêu, đàn bà, đàn ông có mặt trái, mặt phải... đó chỉ là khía cạnh của cuộc sống... nghệ sĩ cảm nhận phần nào đó trong thế thái nhân tình, ngang trái để sáng tác mà từ xưa đến nay bàng bạc trong thơ, văn.

Nhạc sĩ Phạm Duy (1921-2013) viết: “Song Ngọc đã thành công nhất với hai ca khúc nói về con người. Đó là bài hát về Đàn Ông, Đàn Bà. Đề tài muôn thuở này thì bất cứ một thi nhân hay một ca nhân nào ở trên cõi đời cùng đều muốn (và đã) nói tới nhưng chỉ có Song Ngọc mới nói được đến tận cùng của hai cõi âm dương dù muôn đời đối lập nhau mà phải tìm đến nhau...”.

Viết về Hà Nội của thuở “ba mươi sáu phố phường, ngàn năm văn vật” qua các ca khúc thời tiền chiến vẫn tuyệt vời đã in sâu trong lòng người thưởng ngoạn. Song Ngọc của dòng An Giang đã sáng tác hai ca khúc nói về Hà Nội, ca khúc Nhớ Em Hà Nội:

*“Một người con gái Hà Nội
Bên bờ Hồ Tây, se sắt tim buồn*

*Chiều vào thu, heo may hắt hiu
Mắt em lạnh đầy, mắt em lạnh đầy
... Hà Nội mùa thu, sương lam giăng mắc
Liều buồn mong chờ, mù bóng thu sang
Trời đã vào thu, ai đi viễn khơi
Có nhớ thu xưa, nhớ em Hà Nội”.*

Ca khúc này không được nổi tiếng bằng ca khúc Hà Nội Ngày Tháng Cũ khi sống ở hải ngoại, rất hay từ lời ca cùng giai điệu.

*“Hà Nội ngày tháng cũ
Có bóng trắng thơ in trên mặt hồ
Hà Nội ngày tháng cũ
Có tiếng oanh ca bên bờ tường vi
... Mùa Thu ngày ấy ta bên nhau
Ai ra đi mà không nhớ về
Hồ Gươm mù tối gương xưa
Nhớ hàng Bạc, nhớ qua hàng Đào
Nhớ cơn mưa phùn chạy ngang thành phố
Bên em cùng đội mưa mà đi
Đội mưa mà đi... mà đi
... Hà Nội còn sống mãi
Chiếc áo xanh lam áo trắng nghiêng nghiêng mặt hồ
Chiếc lá cô đơn lang thang trôi trên vĩa hè
Giờ đâu xa vắng... mây chiều”.*

Tôi mê ca khúc này, lần đầu với tiếng hát Sĩ Phú rồi đến nhiều ca sĩ khác, nghe không biết bao nhiêu lần nhưng vẫn thấy hay. Có lẽ giữa anh và tôi cảm nhận giống nhau nơi chốn xa lắc xa lơ này. Qua lời kể của bố vợ, năm 1973 ở Đà Lạt tôi viết bài Hà Nội, Giấc Mơ Mịt Mù để tặng đứa con trai đầu lòng nhớ về quê ngoại. Nhà thơ Tô Kiều Ngân cảm nhận và chọn những ca khúc viết về Hà Nội cho chương trình văn nghệ trên đài phát thanh Đà Lạt. Nếu lúc đó có ca khúc này thì hình ảnh xa xưa của “vang bóng một thời” mà Song Ngọc gọi nhớ “Hà Nội người có nhớ. Tháp Bút chơ vơ liễu xanh vật vờ. Hà Nội người có nhớ. Hương lan vương vương bên hồ Thuyền Quang...”. Với một thời đáng yêu qua ngòi bút Thạch Lam (Hà Nội Ba Mươi Sáu Phố Phường), Nguyễn Tuân (Vang Bóng Một Thời), Vũ Bằng (Thương Nhớ Mười Hai), với “Đêm mơ Hà Nội dáng Kiều thơm” (Quang Dũng), với Hoàng Anh Tuấn (Hà Nội yêu, anh vẫn yêu muốn khóc. Mấy chục năm, xa đến mấy nghìn năm... Hà Nội yêu, áo lụa ngà óng ả. Thoáng khăn san nũng nịu với heo may... Hà Nội yêu, đẹp Trung Vương mái tóc. Chiếc kẹp nghiêng, ba lá nép vào nhung). Hà Nội cổ kính với thiên nhiên hữu tình của thời xa xưa rất nên thơ. Anh gọi lại ngày tháng cũ với niềm tiếc nhớ vì hình ảnh thơ mộng đó đã tan theo thời gian!

Với vài ca khúc trữ tình cũng đủ viết về nhạc sĩ Song Ngọc nhưng anh là người lính, lính viết cho nhau để nhớ lại một thời chinh chiến. Viết những dòng này để đánh dấu tròn 60 năm sự nghiệp sáng tác của Song Ngọc.

Vương Trùng Dương

Little Saigon, 8/2018

(Người Lính & Chiến Hữu Văn Nghệ)